

የምዕራፉ አላማዎች

ተማሪዎች ከዚህ ምዕራፍ ትምህርት በኋላ፦

- ከአዳመጣችሁት ምንባብ ውስጥ ዋናውን መልዕክት ታደራጃላችሁ።
- ከአዳመጣችሁት ምንባብ ውስጥ ለቃላት ተመሳሳይ ፍቺ ትሰጣላችሁ።
- ከምንባብ ውስጥ ተራ ዓረፍተ ነገሮችን ትለያላችሁ።
- ተመሳሳይ ቅጥያ ያላቸውን ቃላት ትዘረዝራላችሁ።
- አጫጭር ታሪኮችን አቀላጥፋችሁ ታነባላችሁ።

ተጋቢኖ

ቅድመ-ማዳመጥ

1. ተማሪዎች በቤታችሁ ውስጥ ምን ምን ምግቦችን ታዘጋጃላችሁ?
2. በቤታችሁ ውስጥ ከሚዘጋጁ ምግቦች አንዱን መርጣችሁ አሰራሩን ለክፍል ጓደኞቻችሁ ተናገሩ።

አዳምጦ መናገር

፩. **ፎሚከተሉትን ጥያቄዎች በአዳመጣችሁት ምንባብ መሰረት ትክክል የሆኑትን “እውነት” ስህተት የሆኑትን ደግሞ “ሐሰት” በማለት በቃል መልሱ።**

1. ብሩክ የሰራው ዶሮ ወጥ ነው።
2. ተጋቢኖ ለመስራት የግድ ዘይት ያስፈልጋል።
3. የብሩክ እናት የሄዱት ሰርግ ነው።

፪. የምንባቡን ታሪክ በቅደም ተከተል በማምጣት በዓ.ነገር አስቀምጡ።

መጀመሪያ	ብሩክ እናቱ ለቅሶ ስለሄዱ ወጥ አልቆበት ራበው።
ከዚያ	
በመቀጠል	
በመጨረሻ	ብሩክ ምሳውን ከእናቱ ጋር በላ።

☛ ቃላት

፩. ለሚከተሉት ቃላት ምንባቡን መሰረት በማድረግ ተመሳሳይ ፍቺ ስጡ።

ቃላት	ተመሳሳይ ፍቺ
1. ጠዋት	
2. በልቶ	
3. አይቼ	
4. መጠነኛ	
5. ከለሰ	

፪. የሚከተሉት ቃላት በምሳሌው መሰረት ለይታችሁ ዓፉ።

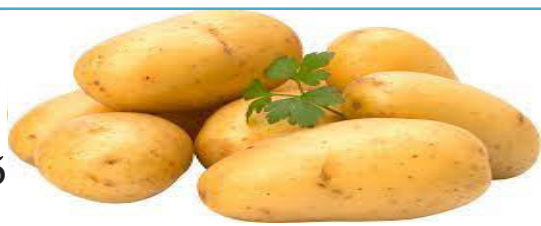
ምሳሌ፡- ስለበላ = ስለ-በላ ወደቤት = ወደ-ቤት

1. እንደዓፈ፡- _____ 4. ስለጠጣ፡- _____

2. የተቀባ፡- _____ 5. ለእናት፡- _____

3. ከሰራ፡- _____

፫. የሚከተሉትን ስዕሎች ከመጠሪያቸው (ክስማቸው) ጋር አዛምዱ፡፡

ምስሎች	መልስ	መጠሪያ
1 		ሀ. ቆስጣ
2 		ለ. ድንች
3 		ሐ. ሙዝ
4 		መ. ፓፓዬ
5 		ሠ. በቆሎ

ንባብ

ቅድመ ንባብ

1. የተመጣጠነ ምግብ ሲባል ምን ማለት ይመስላችኋል?
2. የተመጣጠነ ምግብ ለምን ይጠቅማል?

የተመጣጠነ ምግብ

ለሰው ልጆች ከሚያስፈልጓቸው መሰረታዊ ነገሮች አንዱ ምግብ ነው። ምግብ የሰው ልጆች ጤነኛና ጠንካራ እንዲሆኑ ያደርጋል። የሰው ልጆች ደግሞ ጤነኛና ጠንካራ የሚሆኑት የተመጣጠነ ምግብ ሲያገኙ ነው።

የተመጣጠነ ምግብ የምንላቸው ከእንስሳት ተዋፅኦ፣ ከተክሎች፣ ከፍራፍሬ ውጤቶች፣ ከአዝዕርት ምርቶች... የሚገኙትን ነው። የሰው ልጅ ከእነዚህ ውጤቶች በየዕለቱ ማግኘት ከቻልን ጠንካራና ጤነኛ ይሆናል።

ተማሪዎች ከእንስሳት ምን ምን ምግቦችን እናገኛለን ?

ከእንስሳት ተዋፅኦ የሚገኙት እንደቅቤ፣ ወተት፣ እንቁላል፣ ስጋ... ወዘተ ናቸው። ከአትክልቶች እንደ ቲማቲም፣ ድንች፣ ካሮት፣

ኀመን፣ ቆስጣ... ይገኛሉ። ከፍራፍሬ ውጤቶች ደግሞ ብርቱካን፣
ሙዝ፣ ማንጎ፣ ፓፓያ...ይመደባሉ። ከአዝኦርት ምርቶች ስንዴ፣
ጤፍ፣ በቆሎ፣ ገብስ...ይጠቀሳሉ። ከእነዚህ ግብአቶች የምናገኘው
ምግብ ለሰውነታችን ኃይልና ሙቀት ይሰጣል፤ በሽታም ይከላከላል፤
ሰውነታችንን ይገነባል። ስለዚህ እነዚህን ምግቦች በአግባቡና በንፅህና
በማዘጋጀት መመገብ ያስፈልጋል።

አንብቦ መረዳት

፩. **፪. የሚከተሉትን ጥያቄዎች በአዳመጣችሁት ምንባብ መሰረት ትክክል የሆኑትን “እውነት” ስህተት የሆኑትን ደግሞ “ሐሰት” በማለት በቃል መልሱ።**

1. የተመጣጠነ ምግብ ለጤና አስፈላጊ ነው።
2. በምንባቡ ውስጥ አምስት አራት ነጥቦች ብቻ አሉ።
3. የሰው ልጆችን ጤነኛና ጠንካራ የሚያደርጋቸው ምግብ ነው።

፪. ቃላት

፩. የሚከተሉትን ቃላት በየመደባቸው አስቀምጡ።

ጎረቤት ዳቦ	ረጅም እንጀራ	ተጋቢኖ ወፍራም	ወጥ ጠጣ	በላ ሰራች	ቀጭን አጭር
ድርጊት የሚያሳዩ	የምግብ መጠሪያ		መጠንን የሚገልፁ		

፪. በ"ሀ" ስር ያሉትን በ"ለ" ስር ከሚገኙት ተስማሚ ቃላት ጋር አዛምዱ።

ሀ

ለ

1. ምጣድ

2. ማማሰያ

3. ጭልፋ

4. ድስት

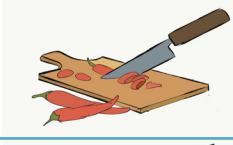
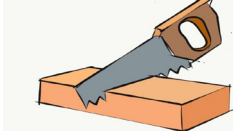
5. መሶብ

6. ሰፊድ

→ ሀ. ለእንጀራ

→ ለ. ለወጥ

፫. በሰንጠረዡ ውስጥ ያሉትን የድርጊቶች ምስሎች ከመጠሪያቸው ጋር አዛምዱ።

	ምስሎች	መልስ	መጠሪያ
1			ሀ. መግመጥ
2			ለ. መብላት
3			ሐ. መጠጣት
4			መ. መክተፍ
5			ሠ. መቁረጥ

 ጽሕፈት

፩. የተመጣጠነ ምግብ ከሚለው ምንባብ ውስጥ ሶስት አጫጭር ዓረፍተ ነገሮችን መስርቱ።

፪. በሚከተሉት ቃላት ዓረፍተ ነገር ስሩባቸው።

1. መክተፊያ፡- _____

2. ማንቆርቆሪያ፡- _____

3. ቢላዋ፡- _____

፫. መምህራችሁ የሚያነቡላችሁን ታሪክ መሰረት በማድረግ አንድ የምታስታውሱትን በዓል መርጣችሁ ታሪክ ፃፉ።

• ስትፅፉ የሚከተሉትን ጉዳዮች አካቱ፡-

ሀ. የበዓሉ ስም፣ ቦታ እና ጊዜ

ለ. በበዓሉ ላይ ያጋጠማችሁ ገጠመ

ሐ. በዓሉ የተጠናቀቀበት ሁኔታ...

የማጠቃለያ ተግባራት

፩. የቀረቡትን ምሳሌዎች መሰረት በማድረግ ተስማሚ የሆኑ ቃላትን በመፈለግ አጣምሩ።

ምሳሌ፡- ልብስ፡- ልብስ ሰፊ

1. ፀጉር፡- _____ 4. ቀለም፡- _____

2. ዶሮ፡- _____ 5. ዜና፡- _____

3. መዝሙር፡- _____

፪. በሰንጠረዥ ውስጥ የተለያዩ ፊደላት ቀርበዋል፤ ፊደሎችን ወደላይ፣ ወደታች፣ ወደጎን እንዲሁም አግድም በማገናኘት ቃላትን መስርቱ።

መ	ጋ	ዝ	ቅ	ጂ
ጥ	ዘ	ን	ባ	እ
ረ	ሃ	ብ	ት	ህ
ጊ	ታ	ር	ጉ	ል
ያ	ቤ	ተ	ሰ	ጠ

የምዕራፉ አላማዎች

ተማሪዎች ከዚህ ምዕራፍ ትምህርት በኋላ፦

- ከአዳመጣችሁት የምንባብ ጽሑፍ ውስጥ ዋናውን መልዕክት ታደራጃላችሁ።
- ከአዳመጣችሁት ምንባብ ውስጥ ለወጡ ቃላት ተመሳሳይ ፍቺ ትሰጣላችሁ።
- ለቃላት ዐውዳዊ ፍቺ ትሰጣላችሁ።
- ቃላትን ከቅጥያዎች ጋር ታነባላችሁ።
- ዓረፍተ ነገር በትክክል ትጽፋላችሁ።

መረጃ ማግኛ ቁሶች

ቅድመ-ማዳመጥ

1. መረጃ ማግኛ ቁሶች የሚባሉት እነማን ናቸው?
2. ከላይ የቀረበውን ምስል በትኩረት በመመልከት የተረዳችሁትን ሐሳብ ለመምህራችሁ ተናገሩ።

አዳምጦ መናገር

፩. የሚከተሉትን ጥያቄዎች በአዳመጣችሁት ምንባብ መሰረት በቃል መልሱ።

1. የድሮው የመረጃ ልውውጥ ከአሁኑ በምን ይለያል?
2. መረጃን በፍጥነትና በሁሉም ቦታ ለማድረስ የሚያገለግሉ ዲጂታል ቁሶችን ዘርዝሩ።
3. በዲጂታል ቁሶች ህይወትን የምናቀለው እንዴት ነው?

፪. የመረጃ ማግኛ ቁሶችን ጥቅምና ጉዳት በተመለከተ ቡድን መስርታችሁ ተወያዩ። የተወያያችሁትን ሀሳብ በቡድን መሪያችሁ አማካኝነት ለክፍል ጓደኞቻችሁ አቅርቡ።

🔑 ቃላት

፩. የሚከተሉትን ቃላት ያዳመጣችሁትን ምንባብ መሰረት በማድረግ ፍቺ ስጡ።

1. ቁስ:- _____
2. ማስተሳሰር:- _____
3. ማዳረስ:- _____
4. መረጃ:- _____
5. ልውውጥ:- _____

ምስሎች	መልስ	መጠሪያ
1. 		ሀ. ካሜራ
2. 		ለ. ቴሌቪዥን
3. 		ሐ. ላፕቶፕ
4. 		መ. ሞባይል
5. 		ሠ. ራዲዮ

📖 ንባብ

ቅድመ ምንባብ ጥያቄዎች

1. እቤት ስትሆኑ ብዙ ጊዜያችሁን የምታሳልፉት ምን በመስራት ነው?
- 2 ምስሉን አይታችሁ የምታነቡት ምንባብ ስለምን ሊሆን እንደሚችል ገምቱ።

የጊዜ ብክነት

ጊዜው በጣም መሽቷል። አባት የሆነ ድምጽ ሲሰማ ከእንቅልፉ ነቃ፤ ሰዓቱን ተመለከተ፤ ከምሽቱ አምስት ተኩል ሆኗል። የምን ድምጽ እንደቀሰቀሰው ለማወቅ ከመኝታ ቤቱ ወጣ። መንክርን ስልኩ ላይ አፍጥጦ “ጌም” ሲጫወት አገኘው። አባቱም የልጁን ድርጊት በግርምት ተመለከተ። መለስ ብሎ በሀሳቡ የመንክርን ውሎ መመርመር ጀመረ።

መንክር ከትምህርት ቤት እንደተመለሰ የቀረበለትን ምግብ እንደነገሩ ቀማምሶ ቴሌቪዥኑን ከፈተው። የአሻንጉሊት ፊልም ሲያይ የእራት ሰዓት ደረሰ። እራቱን ጥቂት በልቶ የአባቱን ስልክ ይዞ ወደክፍሉ ገባ። ከክፍሉ ከገባ ጀምሮ አባቱ እስከተነሳበት ጊዜ ድረስ “ጌም” እየተጫወተ ነበር። አባቱም ልጁን እንደተመለከተ በዚያ ምሽት ምንም ነገር መናገር ስላልፈለገ እንዲተኛ ነግሮት ወጣ።

አባቱ በልጁ ድርጊት የተደሰተ ወይስ የተከፋ ይመስላችኋል?

ነጋ። የመንክር አባት ቀድሞ ተነሳና ቁርስ ሰራ። እናትም በመነሳት ቤቱን ማስተካከል ጀመረች። መንክር ግን አልተነሳም ነበር። አባትም መንክርን በመቀስቀስ ስለኤሌክትሮኒክስ መሳሪያዎች አጠቃቀም መምከር ጀመረ። እናትም “ልጄ ሙሉ ትኩረትህን ስልክና ቴሌቪዥን ላይ በማድረግህ ምግብ ለመብላትም ጊዜ አጥተህል።

በተጨማሪም የተማርከውን የምታነብበት፣ የቤት ሥራም የምትሰራበት ጊዜ ያስፈልግህል። ስልክም ሆነ ቴሌቪዥን በአግባቡና በተወሰነ ጊዜ ከተጠቀምንበት ጠቃሚ ሲሆን ከልክ በላይ ከተጠቀምንበት ግን ጎጂ ነው።” በማለት የራሷን ምክር ጨመረች፡ ፡ መንክርም የእናቱንና የአባቱን ምክር ትኩረት ሰጥቶ ሲያዳምጥ ከቆየ በኋላ ጥፋቱን አምኖ የተሰጠውን ምክር ተቀበለ። የእለት ክንውኑን መርጎ ግብር (ፕሮግራም) አውጥቶ ማንበብ ጀመረ።

አንብቦ መረዳት

፩. የሚከተሉትን ጥያቄዎች ምንባቡን መሰረት በማድረግ በጽሑፍ መልስ ሰጡ።

1. በምንባቡ ውስጥ ያሉ ሰዎች ብዛት ስንት ነው? ማንነታቸውን ግለጹ።
2. አባትና እናት ልጁን የመከሩት መቼ ነው?
3. መንክር የእናትና አባቱን ምክር ከሰማ በኋላ ምን አደረገ?

፪. ካነበባችሁት ምንባብ የተረዳችሁት መልዕክት በቡድን ሆናችሁ ከተወያያችሁ በኋላ የቡድናችሁን ሀሳብ በጽሑፍ ግለፁ።

ቃላት

፩. በምንባቡ መሰረት በ"ሀ" ስር ላሉት ቃላት ከ"ለ" ስር ካሉት ተቃራኒ ፍቻቸው ጋር አዛምዱ።

"ሀ"	መልስ	"ለ"
1. ነቃ		ሀ. ጠዋት
2. ምሽት		ለ. ቀንሰ
3. ጨመረ		ሐ. ተኛ
4. አፍጥጦ		መ. ብዙ
5. ጥቂት		ሠ. ጨፍኖ

፪. በምንባቡ መሰረት ለሚከተሉት ቃላት ፍቺ ስጡ።

1. ቀማምሶ	4. ጎጂ
2. ተመለከተ	5. በአግባቡ
3. ቀድሞ	

መነጠልና ማጠመር

፫. የሚከተሉትን ቃላት በምሳሌው መሰረት አጣማሪችሁ ዓፋ። ከዚያም የተነጣጠለውንና የተጣመረውን ጥንድ ሆናችሁ በመቀባበል አንብቡ።

ስነ	ምሳሌ፡- ስነ-ስርዓት	ሙከራ
ልቦ	ምሳሌ፡- ልቦ-ደንዳና	ውበት
		ስርዓት
		ብርሃን
ቤተ	ምሳሌ፡- ቤተ-ሙከራ	ክርስትያን
		ምግባር
		መጻሕፍት
		ደንዳና
		ቢስ

፪. ከዚህ በታች ተነጣጥለው የተጻፉትን ቃላት አጣምራችሁ በመጻፍ አንብቧቸው።

1. የ-ዜና፡-_____	4. እንደ-ሄደ፡-_____
2. ለ-መዝናኛ፡-_____	5. ተ-ገነባ፡-_____
3. እየ-ተናገረ፡-_____	6. ከ-መገናኛ፡-_____

አቀላጥፎ ማንበብ

፩. “የጊዜ ብክነት” የሚለውን ምንባብ በሚከተለው መንገድ አንብቡ።

- ሀ. ደቂቃ በመያዝ በፍጥነት ደጋግማችሁ አንብቡ።
 - ለ. ምንባቡን እየተከፋፈላችሁ በመቀባበል አንብቡ።
 - ሐ. ስታነቡ ለማንበብ የጨረሰባችሁን ጊዜና የተፈጠረውን ስህተት በመከታተያ ቅጽ መዘግቡ።
- ፪. የሚከተሉትን ዓረፍተ ነገሮች ሥርዓተ ነጥቦችን ግንዛቤ ውስጥ በማስገባት በትክክል አንብቡ።
- ሀ. ኤች አይ ቪ ኤድስ በደም ንክኪ ይተላለፋል።
 - ለ. የቤት ሥራ ሳትሰሩ እንዳትመጣ!
 - ሐ. ህጻናት ትምህርት ቤት የሚገቡት በስንት ዓመታቸው ነው?

 ጽሕፈት

፩. መምህራችሁ የሚያነቡላችሁን ዓረፍተ ነገሮች በማዳመጥ በትክክል ደብተራችሁ ላይ ጻፉ።

፪. ባለፈው በአማርኛ ቋንቋ ክፍለ ጊዜ ከተማራችሁት ትምህርት ውስጥ ሁለቱን ተግባር በአራት አጫጭር ዓረፍተ ነገሮች ጻፉ።

የማጠቃለያ ተግባር

የሚከተለውን ዕሁፍ በትኩረት ካነበባችሁ በኋላ በተመሳሳይ ፊደል የሚጀምሩ እና የሚጨርሱ ቃላትን ለይታችሁ አውጡ።

እቴጌቴ ሎሚ ሽታ፣
ያ ሰውዬ ምን አለሽ ማታ፣
ምንም ምንም ምንም
አላለኝ፣
ትዳሩን ፈትቶ ልውሰድሽ
አለኝ፣

አይወስድሽም ትዳሩን ፈትቶ፣
ምሎልሻል ጋሻ ጦር ደፍቶ፣
ማላ ማላ የጎበዝ ማላ፣
ፉት ይላታል እንደ ጉሽ ጠላ።

በተመሳሳይ ፊደል የጀመሩ ቃላት		በተመሳሳይ ፊደል የጨረሱ ቃላት	
ምሳሌ፡- እንደ እና እቴጌቴ		ምሳሌ፡- ማላ እና ጠላ	
1.		1.	
2.		2.	
3.		3.	
4.		4.	
5.		5.	

የምዕራፉ አላማዎች

ተማሪዎች ከዚህ ምዕራፍ ትምህርት በኋላ፡-

- ከአዳመጣችሁት ምንባብ ውስጥ ዋናውን መልዕክት በጽሑፍ ዘገባ ታቀርባላችሁ።
- የምንባቡን ሐሳብ ከተጨባጭ ህይወታችሁ ጋር ታዛምዳላችሁ።
- ቃልአጋኖን እና የጥያቄ ምልክትን ትጠቀማላችሁ።
- አቀላጥፋችሁ ታነባላችሁ።
- ለደረጃው የሚመጥን ዓረፍተ ነገር ትፅፋላችሁ።

ማዳመጥ

ብልህ ዝንጀሮ

ቅድመ ማዳመጥ

1. ተማሪዎች በምትኖሩበት አካባቢ እንስሳት ጉዳት ደርሶባቸው ብትመለከቱ ምን ታደርጋላችሁ?

2. ብልህ የሚለው ቃል ፍቺው ምንድን ነው?

አዳምጦ መናገር

፩. የሚከተሉትን ጥያቄዎች ምንባቡን መሰረት በማድረግ በቃል ምላሽ ስጡ።

1. እነዝምዝም ትንሿን ዝንጀሮ ለመርዳት ያነሳላቸው ማን ነው?

2. እናት ዝንጀሮ የወሰደችው ህፃን ስም ማን ይባላል?

3. እናት ዝንጀሮ ልጇን ባታገኝ የወሰደችውን የሰው ልጅ ምን የምታደርገው ይመስላችኋል?

፪. “ብልኳ ዝንጀሮ” በሚል ርዕስ ያዳመጣችሁትን ምንባብ አጠቃላይ ሐሳብ በቃላትሁ ለክፍል ጓደኞቻችሁ ተናገሩ።

☞ ቃላት

፩. ለሚከተሉት ቃላት ምንባቡን መሰረት በማድረግ አገባባዊ(አውዳዊ) ፍቺ ስጡ።

ቃላት	ዐውዳዊ ፍቺ
1. ቅጠል	የረገፈ የዛፍ አካል
2. የሰፈሩ	
3. ወላጆች	
4. መደናገጥ	
5. ወጥታ	
6. ወተት	

፪. የሚከተሉትን ቃላት የመጀመሪያ ፊደል በማጥፋት በምትኩ ሌላ ፊደል በመጨመር ቃል መስርቱ።

ምሳሌ፡- ጦጣ ፡- መጣ

ነብር ፡- ክብር

1. ጅብ፡- _____

4. ጉሬዛ፡- _____

2. በሬ፡- _____

5. ግመል፡- _____

3. ቀበሮ፡- _____

፫. በ”ሀ” ስር ያሉትን የእንስሳት ምስሎች በ”ለ” ስር ካለው መጠሪያቸው ጋር አዛምዱ።

ሀ	ምስሎች	መልስ	ለ መጠሪያ
	 1.		1. ቀጭኔ
	 2.		2. ዝንጀሮ
	 3.		3. የሜዳ አህያ
	 4.		4. ዝሆን
	 5.		5. አንበሳ

ንባብ

ቅድመ ንባብ

1. ተማሪዎች ጦጣ የዱር ወይስ የቤት እንስሳ ናት?
2. ስለ ጦጣ የምታውቁትን እውነታ ለክፍል ጓደኞቻችሁ ተናገሩ?

ጦጣ

ጦጣ በመላው ኢትዮጵያ በበርካታ ቦታዎች ትገኛለች። የብልጠት ምሳሌ ሆናም በብዙ ተረቶች ውስጥ ትጠቀሳለች። ፊቷ ጥቁር ነው። ዙሪያውን በነጭ ፀጉር የተከበበ ነው። ፀጉሯ ከግራጫማ ጀምሮ እንደየስፍራው እስከ ቡናማ አረንጓዴ ነው። ወንዶቹ በአማካይ 5.5 ኪሎ ግራም ሲመዝኑ፤ ሴቶቹ ደግሞ 4 ኪሎ ገደማ ይመዝናሉ። ጅራታቸው ረጃጅም ነው።

ርዝመታቸው ጅራታቸውን ሳይጨምር ከ45 እስከ 83 ሴንቲ ሜትር ይሆናል፤ ጅራታቸው ደግሞ ከ55 እስከ 114 ሴንቲ ሜትር ይሆናል

ተማሪዎች ጦጣዎች ምን ምን የሚመገቡ ይመስላችኋል?

የጦጣዎች አኗኗር በቡድን ነው። በአንድ ቡድን ያሉ ጦጣዎች በመልክ እና በድምፅ ይተዋወቃሉ። በተጨማሪም በድምፅና በሰውነታቸው አኳኋን መልዕክት ይለዋወጣሉ። በየጊዜው የሚለዋወጠው የጅራታቸው ቅርፅ የሚያስረዳው ጉዳይ አለው።

ጫፉ ወደፊት ሲያመለክት በራሱ የመተማመን ምልክት ነው፤ ወደ ኋላ ሲያመለክት ደግሞ የመፍራት ምልክት ነው።

በድምፅ መልዕክት ይለዋወጣሉ፤ እነሱን ሊያጠቃ የመጣ ጠላት ካለ እንደ ጠላታቸው ዓይነት ድምፃቸውን በመቀየር ይግባባሉ። ሁለት ጦጣዎች ሲገናኙ በወዳጅነት ከሆነ ማለትም ለማክክ፣ ለመጫወት፣ ለመላፋት ወዘተ አፍንጫ ለአፍንጫ ይነካካሉ።

አብዛኛዎቹ ጦጣዎች የሚወልዱት በዓመት አንድ ጊዜ ነው። ልጆቻቸውንም እያጠቡና እየተንከባከቡ ያሳድጋሉ። ጦጣዎች የሚበሉት የተገኘውንና በብዛት ያለውን ምግብ ነው።

ለምሳሌ ፍራፍሬ፣ ጥራጥሬ፣ ቅጠላቅጠል፣ ሳሮች፣ ትላትሎች፣ እንሽላሊቶች፣ እንቁላልና በጎጆ ውስጥ ያሉትን አዕዋፍን ይመገባሉ።

ጦጣዎች ብዙ ጠላት አላቸው፤ ጭልፊት፣ የሎስ፣ ነብር፣ አነር፣ ከጠላቶቻቸው ጥቂቶቹ ናቸው።

አንብቦ መረዳት

፩ ደሚክተሎትን ጥቅዎች በአዳመጣችሁት ምንባብ መሰረት ትክክል የሆኑትን “እውነት” ስህተት የሆኑትን ደግሞ “ሐሰት” በማለት በፅሁፍ መልሱ።

1. ጦጣዎች የቤት እንስሳት ናቸው።

2. የጦጣ የጅራት ቅርፅ ወደኋላ ካመለከተ የጦጣውን በራስ የመተማመን ሁኔታ ያሳያል።

3. ጦጣዎች አትክልት ብቻ ተመጋቢ እንስሳት ናቸው።

→ ቃላት

፩. በሰንጠረዥ ውስጥ ያሉትን ፊደላት በመጠቀም የተለያዩ የዱር እንስሳትን ስሞች ያፉ።

የተዘበራረቁ ፊደላት	የተመሰረቱ ቃላት	
ድ ዝ ል ጣ ሮ ብ ን በ ሆ ጦ ዋ ር ላ ቀ ጅ ኩ ጀ ኔ ነ ዝ ያ ጭ	ጦጣ	

፪.የሚከተሉትን ፊደላት በመጠቀም የተለያዩ ቃላትን መስርቱ።

ምሳሌ፡- ጠ፡- ጠርሙስ፣ ጠረጴዛ፣ ጠነከረ...

1. ከ፡-	_____	፣	_____	፣	_____
2. ቀ፡-	_____	፣	_____	፣	_____
3. መ፡-	_____	፣	_____	፣	_____
4. አ፡-	_____	፣	_____	፣	_____
5. ደ፡-	_____	፣	_____	፣	_____

አቀላጥፎ ማንበብ

“ጦጣ” የሚለውን ምንባብ ተራ በተራ እየተነሳችሁ ለክፍል ጓደኞቻችሁ ድምፅ በማሰማት አንብቡላቸው።

 ጽሕፈት

መምህራችሁ በሰሌዳ ላይ የፃፉላችሁን ዓረፍተ ነገሮች ተገቢ ስርዓተ ነጥቦችን በማካተት ጻፉ።

የማጠቃለያ ተግባር

፩. ከዚህ በታች የቀረበውን ዕሉፍ አንብባችሁ ምላሻችሁን ለመምህራችሁ ተናገሩ።

እኔ ማን ነኝ?

በጣም ጠንካራ ነኝ። ጥንካሬዬን የማገኘው በተወለድኩ በሶስተኛው ቀን የአባቴን ድምፅ ስሰማ ነው። የእንስሳት ንጉስም እባላለው። ኩሩ እንስሳ ነኝ። በእርጅና ዘመኔ ጉልበቴ ይደክማል። በአመጋገብ ስርዓቴ ግን ጥንቁቅ ነኝ። የሞተ ነገርና ህፃናትን አልመገብም። ስተኛ ዓይኔን የማልጨፍን የዱር እንስሳ ነኝ። እኔ ማን ነኝ...?

፪. ተማሪዎች ከቤተሰቦቻችሁ፣ ከምታቋቸው ሰዎች ጠይቃችሁ ወይም ከመጸሐፍት አንብባችሁ ስለአንድ የቤት እንስሳ ባህርይ ፅፋችሁ ለክፍል ጓደኞቻችሁ አንብቡላቸው።

፫. በሳፕኑ ውስጥ ያሉትን የእንስሳ ስሞች የቤት እና የዱር በማለት ባፉ።

ዶሮ	ድኩላ	ድመት	ላም	የሜዳ አህያ
ሰጎን	በሬ	ቀበሮ	ዝሆን	በግ

ዋቢ ጽሑፎች

ሰለሞን ይርጋ። (2000)። አጥቢዎቹ። አዲስ አበባ፣ Limited Printers።

በላይነሽ ወርቁ። (2011)። ብልህ ዝንጀሮ። አዲስ አበባ፣ USAID-RED II Project

በላይነሽ የሻው እና ቢረሳው ታደሰ። (2010)። Comet Supplementary Books Series: አማርኛ 3ኛ እና 4ኛ። አዲስ አበባ፣ አስቴር ነጋ አሳታሚ ድርጅት።

በጽሐ ዓለሙ (መ/ር)። (2011)። ምዕላደ ጥበብ። ደብረ ታቦር፣ ከኑ ማተሚያ ቤት።

ባህሩ ዘርጋው። (2010)። ዘርጋው መለስተኛ የአማርኛ መዝገበ ቃላት። አዲስ አበባ፣ ርኅሶት አታሚዎች።

አላምረው ገ/ማርያም። (2002)። የአማርኛ መማሪያ አጋዥ መጽሐፍ (ከ1ኛ-4ኛ ክፍሎች)። አዲስ አበባ፣ አልታ ማተሚያ ቤት።

አዲስ አድማስ ጋዜጣ። (2011)። ግንቦት፣ 2011።

ከበደ ሚካኤል። (1999)። ታሪክና ምሳሌ። ኢትዮጵያ፣ ሜጋ አታሚ ድርጅት።

የኢትዮጵያ ቋንቋዎች ጥናትና ምርምር ማዕከል (አዲስ አበባ ዩኒቨርሲቲ)። (1993)። አማርኛ መዝገበ ቃላት። አዲስ አበባ፣ አርቲስቲክ ማተሚያ ቤት።

GPS My City. (2021). Hamle 19 Public park. Retrieved July 28, 2021. From፣ [https://](https://www.gpsmycity.com/attractions/hamle-19-public-park-44452)

www.gpsmycity.com/attractions/hamle-19-public-park-44452.

ጭዳዬ ቃላት

ሌጦ	ለሽያጭ የተዘጋጀ የበግ ወይም የፍየል ቆዳ
መቃ	ለመፃፊያነት የሚውል ቀለም መንከሪያ
መባቻ	መጀመሪያ (ለሳምንት፣ ለወርና ለዓመት)
መግራት	ማስተካከል፣ ማሰልጠን
ሙዚየም	የተለያዩ ቅርሶች ማስቀመጫ ማዕከል
ማዕድ	እንጀራ ማቅረቢያ
ሞክሼ	አንድ አይነት መጠሪያ ያለው
ሰናይ	መልካም፣ ውብ፣ ደግ
ቁስ	መስሪያ ነገር፣ ቦታ የሚይዝ
ቅርስ	በቅድመ ዘመን፣ ታሪክ ወይም የተካበተ ሀብት
ባልንጀራ	ወዳጅ፣ ጓደኛ፣ ባልደረባ
ብልሃት	ጥበብ፣ ዘዴ፣ ዕውቀት
ብራና	ከበግና (ከፍየል) ቆዳ የሚሰራ ወረቀት የሚመስል መፃፊያ
ብርቅዬ	ልዩ፣ በአንድ ሀገር (ቦታ) ብቻ የሚገኝ
ብዕር	ከመቃ፣ ከላባ የተዘጋጀ መፃፊያ
ተሰጥኦ	ልዩ ዕውቀት፣ ችሎታ
ትስስር	ውህደት፣ ተዛምዶ
አውታር	የበገና፣ የክራር ጅማት

እርጅና	ሽማግሌነትና አሮጊትነት፣ በእድሜ መግፋት
እኩይ	መጥፎ፣ ምግባረ ቢስ
እጅ ጠባብ	እጅጌው ጠባብና ረጅም የሆነ ልብስ
ከተራ	የጥምቀት ዋዜማ፣ ግደባ
ዋዜማ	ከዋና በዓል አስቀድሞ የሚውል ቀን
ውሽንፍር	ነፋስ የቀላቀለ ዝናብ
የኔታ	አስተማሪዬ፣ መምህራ
ጀለቢያ	የእስልምና እምነት ተከታዮች የሚለበስ ረጅም ቀሚስ መሰል ልብስ
ጠንቅ	ሰብብ፣ መነሻ፣ መዘዝ
ጥልፍ	በተለያዩ ጨርቆችና ልብሶች ላይ በክርና መርፌ ተወሳከሮ የሚሰራ ጌጥ
ጥሞና	በዝምታ፣ በጥልቀት
ጥጃ	እንቦሳ፣ ያላደገ የእንስሳ (የላም) ልጅ
ጭጋግ	ጉም፣ ጢስ የሚመስል

የፊደል ገበታ

ግዕዝ	ካዕብ	ሳልስ	ራብዕ	ኃምስ	ሳድስ	ሳብዕ
ሀ	ሁ	ሂ	ሃ	ሄ	ህ	ሆ
ለ	ሉ	ሊ	ላ	ሌ	ል	ሎ
ሐ	ሑ	ሒ	ሐ	ሔ	ሕ	ሐሞ
መ	ሙ	ሚ	ማ	ሚ	ም	ሞ
ሠ	ሡ	ሢ	ሣ	ሤ	ሥ	ሦ
ረ	ሩ	ሪ	ራ	ሪ	ር	ሮ
ሰ	ሱ	ሲ	ሳ	ሴ	ሰ	ሶ
ሸ	ሹ	ሺ	ሻ	ሼ	ሽ	ሾ
ቀ	ቁ	ቂ	ቃ	ቄ	ቅ	ቆ
በ	ቡ	ቢ	ባ	ቤ	ብ	ቦ
ተ	ቱ	ቲ	ታ	ቼ	ት	ቶ
ቸ	ቹ	ቺ	ቻ	ቼ	ች	ቸ
ኀ	ኁ	ኂ	ኃ	ኄ	ኅ	ኆ
ነ	ኑ	ኒ	ና	ኔ	ን	ኖ
ኘ	ኙ	ኚ	ኛ	ኜ	ኝ	ኞ
አ	ሁ	ሂ	ሃ	ሄ	ህ	ሆ
ከ	ከ	ከ	ካ	ኬ	ክ	ኮ
ኸ	ኹ	ኺ	ኻ	ኼ	ኽ	ኾ
ወ	ወ	ወ	ዋ	ዌ	ው	ዎ
ዐ	ዑ	ዒ	ዓ	ዔ	ዕ	ዖ
ዘ	ዙ	ዚ	ዛ	ዜ	ዝ	ዞ
ዠ	ዡ	ዢ	ዣ	ዤ	ዥ	ዦ
የ	የ	የ	ያ	ዬ	ይ	ዮ
ደ	ደ	ደ	ዳ	ዴ	ድ	ዶ
ጀ	ጀ	ጀ	ጃ	ጄ	ጅ	ጆ
ገ	ገ	ገ	ገ	ገ	ግ	ገ
ጠ	ጠ	ጠ	ጠ	ጠ	ጥ	ጦ
ጨ	ጨ	ጨ	ጫ	ጫ	ጭ	ጮ
ጸ	ጸ	ጸ	ጸ	ጸ	ጸ	ጸ
ጸ	ጸ	ጸ	ጸ	ጸ	ጸ	ጸ
ፀ	ፀ	ፀ	ፀ	ፀ	ፀ	ፀ
ፈ	ፈ	ፈ	ፈ	ፈ	ፍ	ፍ
ፒ	ፒ	ፒ	ፒ	ፒ	ፒ	ፒ
ሸ	ሸ	ሸ	ሸ	ሸ	ሸ	ሸ

የኢትዮጵያ ቁጥሮች

ከ1 እስከ 10		ከ11 እስከ 19	
የኢትዮጵያ ቁጥሮች	የአረብኛ ቁጥሮች	የኢትዮጵያ ቁጥሮች	የአረብኛ ቁጥሮች
፩	1	፲፩	11
፪	2	፲፪	12
፫	3	፲፫	13
፬	4	፲፬	14
፭	5	፲፭	15
፮	6	፲፮	16
፯	7	፲፯	17
፰	8	፲፰	18
፱	9	፲፱	19
፲	10		
ከ20 እስከ 100		ከ200 እስከ 1000	
የኢትዮጵያ ቁጥሮች	የአረብኛ ቁጥሮች	የኢትዮጵያ ቁጥሮች	የአረብኛ ቁጥሮች
፳	20	፪፻	200
፴	30	፫፻	300
፵	40	፬፻	400
፶	50	፭፻	500
፷	60	፮፻	600
፸	70	፯፻	700
፹	80	፰፻	800
፺	90	፱፻	900
፻	100	፲፻	1000

ከ2000 እስከ 10000	
የኢትዮጵያ ቁጥሮች	የአረብኛ ቁጥሮች
፳፻	2000
፴፻	3000
፵፻	4000
፶፻	5000
፷፻	6000
፸፻	7000
፹፻	8000
፺፻	9000
፻፻	10000

ከማርች

እንደመጀመሪያ ቋንቋ

የተማሪ መጽሐፍ 2ኛ ክፍል